

บทที่ 3

โครงสร้างความรับผิดทางอาญาสำหรับการผลิตยาเสพติดที่ได้จากการสังเคราะห์

: เมทแอมเฟตามีน

หลักพื้นฐานของความรับผิดตามกฎหมายอาญา มาจากสุภาษิตละตินที่ว่า “Nullum crimen, nulla poena sine lege” ซึ่งแปลว่า “ไม่มีความผิด ไม่มีโทษ โดยไม่มีกฎหมาย” เกิดจากแนวคิดเสรีนิยมในศตวรรษที่ 18 อันเป็นหลักประกันสิทธิเสรีภาพขั้นมูลฐานของประชาชน ซึ่งหลักดังกล่าวได้ถูกกำหนดไว้ในประมวลกฎหมายอาญาของไทย มาตรา 2 วรรคแรกว่า “บุคคลจักต้องรับโทษทางอาญาต่อเมื่อได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้นต้องเป็นโทษที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย” ด้วยเช่นกัน

ประเด็นสำคัญที่จะต้องมีการพิจารณาคือรัฐจะต้องมีหลักเกณฑ์อันจะกำหนดว่าการกระทำหรือไม่กระทำการใดๆ เป็นความผิดและมีโทษ¹ และเมื่อมีการกระทำที่เข้าหลักเกณฑ์ที่รัฐกำหนดเกิดขึ้น ซึ่งเป็นความผิดที่ยอมความไม่ได้ หรือยอมความได้แต่ผู้เสียหายตัดสินใจจะให้ดำเนินคดีก็เป็นหน้าที่ของรัฐที่จะเข้ามาเกี่ยวข้อง นำตัวผู้ถูกกล่าวหาเข้าสู่กระบวนการทางอาญา อย่างไรก็ดี กระบวนการบังคับใช้กฎหมายอาญาดังกล่าวจะต้องพยายามหลีกเลี่ยงการนำตัวผู้บริสุทธิ์มาลงโทษให้มากที่สุดและต้องมีความเป็นธรรมในทุกขั้นตอน โดยเฉพาะในส่วนของกฎหมายอาญาอันเป็นสารบัญญัติจะต้องมีความชัดเจนเพียงพอที่จะทำให้บุคคลผู้อยู่ภายใต้กฎหมายนั้นได้รับรู้ว่าการกระทำใดเป็นสิ่งที่กฎหมายห้ามหรือระบุว่าเป็นความผิด

ในทางตรงข้ามประชาชนต้องรับรู้ได้ว่าสิ่งที่ตนได้กระทำลงไปนั้นถูกกำหนดว่าเป็นความผิดสำเร็จหรือไม่ และสมควรรับโทษในชั้นใดจึงจะเกิดความยุติธรรมอย่างแท้จริง

¹เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์, คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาค 1 (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2538) หน้า 1.

เอกลักษณ์สำคัญประการหนึ่งของกฎหมายอาญา นอกจากการไม่ต้องรับผิดทางอาญา หากไม่มีกฎหมายบัญญัติขณะนั้นว่าเป็นความผิดและกำหนดโทษ การห้ามบังคับใช้ย้อนหลังให้เกิดผลร้ายแล้ว ก็คือ ถ้อยคำในกฎหมายอาญาต้องบัญญัติชัดเจนแน่นอน ปราศจากการคลุมเครือ เพื่อให้ประชาชนที่อยู่ภายใต้กฎหมายได้มีโอกาสรู้ล่วงหน้าว่าการกระทำหรือไม่กระทำของเขาเป็นความผิดหรือไม่ เพราะหากบทบัญญัติคลุมเครือเขาก็จะและรู้สึกเป็นปฏิปักษ์² โดยถือว่าตนเองไม่ได้รับความเป็นธรรมจากรัฐ นอกจากนี้ความไม่คลุมเครือจะลดการบังคับใช้กฎหมายโดยเลือกปฏิบัติและโดยอำเภอใจลงไปบ้างได้อีกด้วย

ส่วนที่ว่ากฎหมายอาญาต้องมีความชัดเจน แน่นอนนั้น หมายความว่าชัดเจนแน่นอนพอสมควร (Reasonably definite) เพราะการบัญญัติให้ละเอียดถี่ถ้วนในทุกเรื่องลงไปนั้นคงทำได้ยากมาก

นอกจากนี้กฎหมายอาญายังต้องตีความโดยเคร่งครัด ไม่มีการนำหลัก analogy มาใช้ให้เป็นผลร้าย แต่ไม่ได้ห้ามการตีความโดยขยายความ (extensive Interpretation) เนื่องจากไม่ได้เปลี่ยนแปลงความหมายของบทบัญญัตินั้นๆ หากแต่เป็นเพียงทำให้ความหมายที่ขาดไปเนื่องจากความไม่สมบูรณ์ดังกล่าว สมบูรณ์ไปตามเจตนารมณ์ของผู้ร่างเท่านั้น³

จากเอกลักษณ์และหลักเกณฑ์ในที่จะให้มีการใช้บังคับกฎหมายอาญาทำให้เกิดรูปแบบสำคัญอันเป็นลักษณะเฉพาะของกฎหมายอาญาในการจะพิจารณาว่าบุคคลใดจะต้องรับผิดหรือไม่ในการกระทำใดๆของตนขึ้น เมื่อเกิดเป็นมาตรฐานในการพิจารณาเรียกว่า “โครงสร้างความรับผิดทางอาญา” ซึ่งใช้บังคับครอบคลุมไปทั้งความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาภาค 2 (ภาคความผิด) และความผิดอาญาตามกฎหมายพิเศษฉบับอื่น ๆ รวมทั้งความผิดตามกฎหมายยาเสพติดด้วย โดยเฉพาะความผิดฐานผลิตยาเสพติดในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ก็ต้องอยู่ภายใต้หลักเกณฑ์การพิจารณาโครงสร้างความรับผิดทางอาญาเช่นกัน

²La Fave, Criminal Law and Its Process ; Cases and Materials, 2nd ed. (Boston : Little, Brown 1969), P. 29.

³อักษราธร จุฬารัตน์, “หลักทั่วไปของการตีความในกฎหมายอาญา”, เอกสารประกอบคำบรรยายคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ธันวาคม 2512, หน้า 89-90.

3.1 แนวคิดเกี่ยวกับโครงสร้างความรับผิดทางอาญา

โดยที่กฎหมายอาญาเป็นกฎหมายที่ว่าด้วยการลงโทษการกระทำผิดของบุคคลในสังคม ดังนั้นการพิจารณาโครงสร้างความรับผิดทางอาญาจะต้องพิจารณาจากตัวผู้กระทำและการกระทำของบุคคลนั้น แนวคิดทางอาญาในระยะแรก ได้แยกโครงสร้างความรับผิดทางอาญาออกเป็น 2 ส่วน คือ

1. ส่วนภาวะวิสัย(Objective)อันได้แก่ส่วนขององค์ประกอบ (Tatbestandmassigkeit) และส่วนของความผิด (Rechtswidrigkeit)
2. ส่วนอัตตวิสัย (Subjective) ได้แก่ ความชั่ว (Schuld)

โดยในการพิจารณาดังกล่าวจะเริ่มจากการพิจารณาในทางภาวะวิสัยก่อนว่า สิ่งที่บุคคลใดกระทำการลงไปนั้นเป็นการผิดกฎหมายหรือไม่ หากข้อเท็จจริงฟังได้ว่าผิดกฎหมายแล้วจึงไปพิจารณาในทางอัตตวิสัยต่อไปว่าบุคคลนั้นรู้ผิดชอบหรือไม่ อย่างไร กล่าวคือมีความชั่วหรือไม่ นั่นเอง

ต่อมาจึงเกิดความคิดว่า การแบ่งโครงสร้างในลักษณะดังกล่าวจะไม่ถูกต้องและเป็น การวิวนินทาเกินไป เพราะส่วนขององค์ประกอบก็มีได้มีเฉพาะแต่ส่วนของภาวะวิสัยล้วน ๆ และในทางตรงข้ามการกระทำบางอย่างแม้ตำหนิได้ แต่ก็ไม่ได้เข้าในองค์ประกอบ เช่น การทำให้ทรัพย์สินผู้อื่นเสียหายโดยประมาท ฯลฯ ดังนั้นในระยะหลังจึงเกิดแนวคิดที่ องค์ประกอบและความผิดสามารถแยกจากกันได้ เพียงแต่มีความสัมพันธ์กัน โดยถือว่าการกระทำที่ครบตามองค์ประกอบ ความผิดเป็นเพียงเหตุหนึ่งที่แสดงให้เห็นว่า การกระทำนั้นจะผิดได้เท่านั้นเอง ด้วยเหตุนี้ในกลุ่มประเทศ Civil Law โดยเฉพาะเยอรมันจึงพิจารณาโครงสร้างความรับผิดอาญาเป็น 3 ส่วน คือ

1. ส่วนองค์ประกอบ (Tatbestandmassigkeit)
2. ส่วนของความผิด (Rechtswidrigkeit)
3. ส่วนของความชั่ว (Schuld)

โดยมีขั้นตอนเริ่มจากการพิจารณาว่า

1. การกระทำนั้นเข้าองค์ประกอบความผิดตามกฎหมายหรือไม่ โดยองค์ประกอบเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติแต่ละฐานความผิด เป็นเพียงการพิจารณาเบื้องต้นเท่านั้น โดยยังไม่ได้วินิจฉัยว่าเป็นความผิดทางอาญาหรือไม่

2. พิจารณาในส่วนความผิดว่าเมื่อการกระทำเข้าองค์ประกอบแล้ว การกระทำนั้นมีเหตุให้การกระทำนั้นชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ซึ่งเป็นการพิจารณาข้อเท็จจริงของภาวะวิสัย (Objective) เช่น การนำจาริตประเพณีหรือความยินยอมของผู้ถูกระทำมาเป็นเหตุยกเว้นความผิด ฯลฯ

3. พิจารณาความชั่ว เป็นการพิจารณาในส่วนของผู้กระทำความผิดว่ากระทำไปโดยรู้ผิดชอบหรือไม่ เพียงใด กับการกระทำของเขา หรือการกระทำนั้นเป็นสิ่งที่สังคมควรกำหนดไว้หรือไม่ อันเป็นการพิจารณาทางอัตวิสัย (Subjective) หากกระทำโดยไม่รู้ผิดชอบหรือสังคมไม่ควรกำหนดแล้ว กฎหมายก็จะยกเว้นโทษให้

ในส่วนของประเทศในระบบ Common Law ได้แยกพิจารณาโครงสร้างความรับผิดชอบทางอาญาออกเป็น 2 ส่วน คือ

1. Actus Reus หมายถึง การกระทำในสิ่งที่ผิดกฎหมายหรือสิ่งที่กฎหมายห้าม (Actus หมายถึง Act คือการกระทำ ส่วน Reus หมายถึง wrong คือความผิด) ซึ่งเป็นการพิจารณาในทางภาวะวิสัย
2. Mens Rea เป็นสภาวะที่แท้จริงของจิตใจ เป็นส่วนของอัตวิสัย (Subjective) เกี่ยวข้องกับผู้กระทำผิดโดยตรง โดยนำ Mens Rea มาพิจารณาประกอบ Actus Reus เพื่อดูว่าจะลงโทษบุคคลนั้นหรือไม่ เพียงใด

สำหรับประเทศไทยนั้น มีประมวลกฎหมายอาญาที่เจริญรอยตามประมวลกฎหมายอาญาภาคพื้นยุโรป⁴ ซึ่งศาสตราจารย์ ดร.หยุด แสงอุทัย มีความเห็นว่าจะต้องวินิจฉัยตามเกณฑ์ต่อไปนี้ คือ⁵

⁴ หยุด แสงอุทัย. “การวินิจฉัยปัญหาคดีอาญา”, บทบัญญัติ. ฉบับที่ 12 (มิถุนายน 2483) หน้า 129.

⁵ หยุด แสงอุทัย. เรื่องเดียวกัน, หน้า 212.

1. การกระทำนั้นตามที่ปรากฏภายนอกเข้าเกณฑ์ตามที่กฎหมายบัญญัติไว้เป็นความผิดหรือไม่
 2. การกระทำนั้นเป็นการผิดกฎหมายหรือไม่
 3. ผู้กระทำความชั่วร้ายหรือไม่
- หากผู้กระทำเข้าตามหลักเกณฑ์ทั้ง 3 ข้อนี้ ก็ต้องรับผิดทางอาญา

ในยุคต่อมา เมื่อประเทศไทยได้ประกาศใช้ประมวลกฎหมายอาญารับปัจจุบัน การพิจารณาโครงสร้างความรับผิดทางอาญาจะมี 3 ประการ ซึ่งมีนักกฎหมายหลายท่านพยายามจัดหมวดหมู่องค์ประกอบ เพื่อความสะดวกและเป็นมาตรฐานในการพิจารณาความรับผิดทางอาญาของบุคคล เช่น

ศาสตราจารย์ ดร.อุททิศ แสนโกศิก⁶ เห็นว่าโครงสร้างความรับผิดทางอาญาประกอบด้วย

1. กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษ ได้แก่
 - 1.1 มีการกระทำ
 - 1.2 การกระทำเข้าลักษณะที่กฎหมายอาญาระบุไว้
 - 1.3 มีความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผล
 - 1.4 มีองค์ประกอบทางจิตใจ
2. ผู้กระทำไม่มีอำนาจตามกฎหมายที่จะกระทำเช่นนั้นได้
3. ไม่มีกฎหมายยกเว้น หรือลดหย่อนผ่อนโทษในกรณีเช่นนั้นได้

ดร. คณิต ฒ นคร⁷ สรุปว่าความผิดทางอาญาประกอบด้วยโครงสร้าง 3 ประการคือ

1. องค์ประกอบ
2. ความผิด
4. ความชั่ว

⁶อุททิศ แสนโกศิก, กฎหมายอาญา ภาค 1 (กรุงเทพมหานคร : ศูนย์บริการเอกสารและวิชาการ กองวิชาการ กรมอัยการ, 2525), หน้า 52-84.

⁷คณิต ฒ นคร. กฎหมายอาญาภาคความผิด, หน้า 1-2.

ในแนวทางการพิจารณาของ ดร. คณิต ฌ นคร มีการพิจารณาถึงเรื่อง “คุณธรรมของกฎหมาย” (Rechtsgut) ซึ่งเป็นสภาวะความคิดที่เป็นนามธรรมที่บัญญัติของกฎหมายแต่สถานะความผิดประสงค์จะคุ้มครอง การกระทำบางอย่างแม้จะครบถ้วนตามที่กฎหมายกำหนดแต่ไม่เกิดความเสียหายแก่สิ่งที่กฎหมายประสงค์จะคุ้มครอง ก็ไม่ถือว่าเข้าองค์ประกอบความผิดฐานนั้น เช่น การเผาเสื้อผ้าของใช้ส่วนตัวไม่ถือว่าเป็นความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์โดยเจตนา เพราะไม่มีการทำลายหรือกระทบกระเทือนต่อ Rechtsgut ของความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ซึ่งก็คือ “ความปลอดภัยของสาธารณชน” (แต่อาจต้องรับผิดฐานทำให้เสียหายโดยเจตนาได้)

ความผิด คือ การพิจารณาอำนาจในการกระทำ หากผู้กระทำได้กระทำไปโดยมีอำนาจไม่ว่าจะอำนาจที่ได้มาโดยกฎหมายอาญา กฎหมายแพ่งหรือโดยจารีตประเพณี แม้จะครบองค์ประกอบก็ไม่ต้องรับผิดทางอาญา เพราะขาดความผิดเนื่องจากมีอำนาจกระทำเสียแล้ว

อย่างไรก็ดี แม้ว่าการกระทำจะครบองค์ประกอบตามกฎหมายกำหนด มีการกระทบกระเทือนต่อคุณธรรมของกฎหมายและผู้กระทำไม่มีอำนาจกระทำ แต่สิ่งที่กระทำลงไปนั้นสังคมที่บุคคลนั้นอยู่ไม่อาจตำหนิการกระทำนั้นได้ บุคคลนั้นก็ไม่ต้องรับโทษทางอาญาต่อการกระทำนั้น นั่นคือ **ไม่มีความชั่ว** ข้อเท็จจริงซึ่งทำให้สังคมไม่อาจตำหนิได้ เช่น การเป็นผู้เยาว์อายุไม่เกิน 7 ปี ซึ่งยังมีวุฒิภาวะไม่เพียงพอ บุคคลวิกลจริต เป็นต้น

ในส่วนของ ดร. เกียรติขจร วังนะสวัสดิ์ มีความเห็นว่าบุคคลจะต้องรับผิดในทางอาญาก็ต่อเมื่อ⁸

1. **มีการกระทำครบ “องค์ประกอบ” ที่กฎหมายบัญญัติ ประกอบด้วย**

1.1 มีการกระทำ คือ การเคลื่อนไหวหรือไม่เคลื่อนไหวร่างกายโดยรู้สำนึก กล่าวคืออยู่ในบังคับของจิตใจ หมายความว่า

- ก) มีความคิดที่จะกระทำ
- ข) มีการตกลงใจที่จะกระทำตามที่คิดไว้
- ค) ลงมือกระทำตามที่ตกลงใจอันสืบเนื่องมาจากความคิด

⁸ เกียรติขจร วังนะสวัสดิ์, คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาค 1 (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2538), หน้า 58-321.

1.2 มีการกระทำครบตามองค์ประกอบภายนอกของความผิด ซึ่งองค์ประกอบภายนอกของความผิดแทบทุกฐานจะแบ่งได้เป็น 3 ส่วนคือ

ก) **ผู้กระทำ** ซึ่งต้องเป็นบุคคลเท่านั้น โดยอาจเป็นการกระทำผิดด้วยตนเอง, การกระทำผิดโดยทางอ้อม หรือเป็นผู้ร่วมกระทำผิด

ข) **มีการกระทำ** ซึ่งโดยปกติต้องถึงขั้น “ลงมือ” จึงจะเริ่มเกิดความรับผิด ยกเว้นบางกรณีที่กฎหมายกำหนดเป็นพิเศษให้รับผิดก่อนถึงขั้นลงมือ เช่น การเตรียมกระทำผิดในบางฐานความผิด การเป็นผู้ใช้ ฯลฯ

ค) **วัตถุแห่งการกระทำ** หมายถึง สิ่งที่ผู้กระทำมุ่งหมายกระทำต่อ

1.3 การกระทำนั้นครบองค์ประกอบภายในของความผิดนั้น โดยหลักแล้วองค์ประกอบภายในมี 2 อย่างคือ เจตนา และประมาท ยกเว้นในความผิดบางอย่างแม้ไม่เจตนาหรือไม่ประมาทก็ต้องรับผิด เช่น ความผิดลหุโทษ

องค์ประกอบภายในเป็นสิ่งที่ไม่สามารถมองเห็นหรือสัมผัสได้ เพราะเป็นสิ่งที่อยู่ภายในใจของผู้กระทำ การพิจารณาองค์ประกอบภายในจึงต้องอาศัยพฤติการณ์ต่าง ๆ ที่ผู้กระทำแสดงออกมาเป็นหลักในการวินิจฉัยสภาพจิตใจของผู้กระทำขณะกระทำ

1.4 ผลของการกระทำมีความสัมพันธ์กับการกระทำ ตามหลักในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผล (Causation) ซึ่งมีหลักคือ

1) หากผลนั้นเป็นผลโดยตรง ผู้กระทำต้องรับผิดในผลนั้น หากไม่ใช่ผลโดยตรงก็ไม่ต้องรับผิดในผลนั้น ผลโดยตรงคือ ผลตาม ทฤษฎีเงื่อนไข (The Condition Theory)

2) หากผลของการกระทำนั้นทำให้ผู้กระทำต้องรับโทษหนักขึ้น ผู้กระทำต้องรับผิดในผลนั้นก็ต่อเมื่อเป็นผลโดยตรง และเป็นผลธรรมดา หากไม่ใช่ผลธรรมดาก็ไม่ต้องรับผิดในผลนั้น

3) หากผลนั้นมีได้ทำให้ผู้กระทำต้องรับโทษหนักขึ้น แต่เป็นผลที่เกิดจาก “เหตุแทรกแซง” ผู้นั้นจะต้องรับผิดก็ต่อเมื่อเป็นผลโดยตรง ซึ่งผลโดยตรงนั้นเกิดจากเหตุแทรกแซงที่วิญญูชนคาดหมายได้ ซึ่งเหตุแทรกแซงที่คาดหมายได้นี้คือเหตุตาม “ทฤษฎีเหตุที่เหมาะสม”

2.การกระทำไม่มีกฎหมายยกเว้นความผิด (กรณีรวมถึงการมีจารีตประเพณีบางประการยกเว้นความผิดด้วย เช่น การชกมวย การที่แพทย์รักษาคนไข้ ฯลฯ เป็นต้น)

3.การกระทำไม่มีกฎหมายยกเว้นโทษ

โดยสรุปแล้ว ไม่ว่าจะพิจารณาตามแนวทางความเห็นของนักกฎหมายท่านใด ก็อาจสรุปหมวดหมู่เป็นโครงสร้าง 3 ประการที่คล้ายคลึงกัน ซึ่งเพื่อความสะดวกในการพิจารณาและกำหนดกรอบความคิด ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะขอใช้แนวทางของ ดร. เกียรติขจร วังนะสวัสดิ์ ในการวิจัยและวิเคราะห์เปรียบเทียบ โดยจะศึกษาในภาพรวมและเน้นในส่วนที่จะนำมาปรับวิเคราะห์กับความรับผิดทางอาญาของบุคคลในกระบวนการผลิตเมทแอมเฟตามีนได้ต่อไป

3.2 โครงสร้างความรับผิดทางอาญาทั่วไป

ตามหลักการพิจารณาความรับผิดทางอาญา บุคคลจะต้องรับผิดทางอาญาต่อเมื่อ

3.2.1 มีการกระทำครบตามองค์ประกอบที่กฎหมายกำหนด ได้แก่

1) มีการกระทำ ตามมาตรา 59 แห่งประมวลกฎหมายอาญา

การกระทำ หมายถึง การเคลื่อนไหวหรือไม่เคลื่อนไหวร่างกายโดยรู้สำนึก กล่าวคือ อยู่ภายใต้บังคับของจิตใจ หมายความว่า

- ก. มีความคิดที่จะกระทำ
- ข. มีการตกลงใจที่จะกระทำตามที่คิด
- ค. ได้กระทำลงไปตามที่ตกลงใจอันสืบเนื่องมาจากความคิดนั้น

ในบางสถานการณ์ บุคคลอาจต้องรับผิดตามสถานการณ์ (State of Affairs) อย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น การครอบครองยาเสพติดซึ่งในทางทฤษฎีการครอบครองของผิดกฎหมายนั้นควรหมายถึงการครอบครองโดยรู้ตัว²⁵ (Conscious possession) กล่าวคือรู้ว่าตนเองกำลังครอบครองวัตถุบางอย่างอยู่ ซึ่งหากรู้ว่าเป็นของผิดกฎหมายก็ถือว่ามีความเจตนาครอบครองแล้ว

²⁵Glanville Williams, Textbook of Criminal Law (London : Stevens & Sons, 1978), p.918.

2) การกระทำนั้นครบองค์ประกอบภายนอกของความผิดฐานนั้น ๆ

การจะพิจารณาว่าองค์ประกอบภายนอกของความผิดฐานนั้น ๆ เป็นอย่างไรจะต้องพิจารณาด้วยบทกฎหมายนั้นเป็นสำคัญ แต่โดยทั่วไปแล้วองค์ประกอบภายนอกของแทบทุกฐานความผิดอาจแบ่งได้เป็น 3 ส่วน คือ

ก) ผู้กระทำ ซึ่งต้องเป็นบุคคลเท่านั้น ซึ่งแยกพิจารณาได้เป็น

1. ผู้กระทำผิดด้วยตนเอง เป็นผู้ที่ทำความผิดนั้นโดยตรง เช่น ก. นำเอาเฮโรอีนไปขายให้ผู้เสพในชุมชนแออัด ดังนั้นถือว่า ก. ได้กระทำความผิดฐานจำหน่ายยาเสพติดให้โทษประเภท 1 ด้วยตนเอง

2. ผู้กระทำผิดโดยทางอ้อม มีได้หลายกรณี เช่น

- การใช้หรือหลอกให้กระทำผิด โดยผู้ถูกหลอกหรือถูกใช้นั้นไม่มีเจตนาในการกระทำผิดเพราะไม่รู้ข้อเท็จจริงอันเป็นองค์ประกอบภายนอกถือเป็น Innocent Agent
- การหลอกให้ผู้อื่นกระทำผิด โดยผู้ถูกหลอกไม่ต้องรับผิด เพราะมีกฎหมายยกเว้นการกระทำผิด เช่น หลอกให้ทำร้ายบุคคลอื่นโดยอ้างเหตุป้องกันตาม ม. 68

3. ผู้ร่วมกระทำผิด หมายถึง มีผู้เกี่ยวข้องในการกระทำผิด ตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ได้แก่ กรณีตัวการ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 83, ผู้ใช้ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 84 และผู้สนับสนุน ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 86

รายละเอียดจะได้กล่าวถึงในส่วนของ การพิจารณาโครงสร้างความรับผิดเกี่ยวกับการผลิตยาเสพติดต่อไป

ข) การกระทำ ต้องถึงขั้นที่มีกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด และต้องถึงขั้น “ลงมือ” ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 80 ผู้กระทำจึงจะต้องรับผิดในฐานะพยายามกระทำความผิด ยกเว้นในบางกรณีที่กฎหมายเอาผิดกับการกระทำก่อนถึงขั้น “ลงมือ” เช่น

- การเตรียมสำหรับความผิดบางฐาน เช่น เตรียมวางเพลิงเผาทรัพย์ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 219
- การสมคบเป็นอั้งยี่หรือช้องโจร
- การใช้ให้กระทำความผิด
- การกระทำที่แสดงให้เห็นว่าจะไปกระทำความผิดซึ่งอยู่ในข่ายการเรียกประกันทัณฑ์บน ซึ่งเป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัยตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 46

- การริบทรัพย์สินซึ่งบุคคลมิไว้เพื่อการกระทำผิด

ค) วัตถุแห่งการกระทำ คือวัตถุที่มุ่งหมายกระทำต่อ ซึ่งแตกต่างกันไปตามแต่
 ฐานะความผิด

3.2.2 การกระทำนั้นครบองค์ประกอบภายในของความผิดเรื่องนั้นๆ

โดยหลักแล้ว องค์ประกอบภายในของความผิดอาญาแต่ละมาตรา คือ “เจตนา”
 และบางมาตรา คือ “ประมาท” และในบางฐานความผิดไม่ต้องการองค์ประกอบภายในเลย
 แม้จะไม่มีเจตนาและไม่ประมาทก็ต้องรับผิด เช่น ความผิดลหุโทษ

เนื่องจากในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะเน้นวิเคราะห์และศึกษาเกี่ยวกับการกระทำผิด
 เกี่ยวกับการผลิตยาเสพติด ซึ่งองค์ประกอบภายในที่ต้องการสำหรับความผิดดังกล่าวคือ “เจตนา”
 ดังนั้น จึงจะมุ่งศึกษาเฉพาะปัญหาเรื่องเจตนาเป็นสำคัญ

ในส่วนของเจตนาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 59 วางหลักไว้ว่า

1. ผู้กระทำได้รู้ข้อเท็จจริงอันเป็นองค์ประกอบภายนอกของความผิดฐานนั้น
 หากไม่รู้ก็ถือว่าไม่มีเจตนา กล่าวคือ ต้องรู้ว่ามี

1) ผู้กระทำ คือ ตนเอง

2) กระทำ คือ มีการเคลื่อนไหวร่างกายโดยรู้สำนึก มีการคิด ตกลงใจ
 และลงมือกระทำ

3) วัตถุแห่งการกระทำ คือ สิ่งที่ตนเองประสงค์

2. ผู้กระทำได้ “ประสงค์ต่อผล” หรือ “เล็งเห็นผล” ของการกระทำของ
 คนนั้น

ประสงค์ต่อผล หมายถึงมุ่งหมายจะให้ผลเกิดขึ้น หากผลเกิดตามที่มุ่งหมาย
 ก็เป็นความผิดสำเร็จ หากไม่เกิดก็เป็นเพียงฐานพยายามตาม
 มาตรา 80

เล็งเห็นผล เป็นกรณีที่ผู้กระทำมิได้ประสงค์ต่อผล แต่ผู้กระทำเล็งเห็น
 ว่าผลนั้นจะเกิดขึ้นก็ถือว่ามีเจตนาเช่นกัน เรียกว่าเป็นเจตนา
 โดยอ้อม ในส่วนของเล็งเห็นผลนี้หมายความว่า เล็งเห็นได้

ว่าผลนั้นจะเกิดขึ้นได้แน่นอน เท่าที่จิตใจบุคคลในฐานะ
เช่นนั้นจะสังเกตเห็นได้

ความผิดอาญาบางฐานต้องการ“เจตนาพิเศษ” ด้วยจึงจะถือว่าครบองค์ประกอบ
ภายในของความผิดนั้น ๆ เจตนาพิเศษคือ มูลเหตุจงใจในการกระทำ ซึ่งความผิดใดต้องการ
เจตนาพิเศษ ก็จะมีการบัญญัติไว้โดยเฉพาะ เช่น มีคำว่า “เพื่อ....”, “โดยทุจริต”, “เพื่อให้ผู้อื่น
หลงเชื่อว่...” ฯลฯ

ในเรื่องเจตนา มีหลักที่ว่า “รู้เท่าใด มีเจตนาเท่านั้น” แต่ต้องไม่เกินความจริง
ด้วย เช่น ต้องการฆ่าบิดา เห็นคนเดินมาคิดว่าเป็นบิดาจึงยิงตาย ดังนี้ผิดเพียงฆ่าคนตายโดย
เจตนาเท่านั้น ไม่ผิดฐานฆ่าบุพการี เพราะจากข้อเท็จจริงผู้ตายไม่ใช่บุพการี

3.2.3 ผลของการกระทำสัมพันธ์กับการกระทำตามหลักในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่าง การกระทำและผลของการกระทำ (Causation)

ตามประมวลกฎหมายอาญาได้บัญญัติหลักเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำ
และผลไว้ในมาตรา 63 เพียงว่า “ถ้าผลของการกระทำความผิดใด ทำให้ผู้กระทำได้รับโทษ
หนักขึ้น ผลของการกระทำความผิดนั้นต้องเป็นผลที่ธรรมดาย่อมเกิดขึ้นได้”

หลักเรื่องผลธรรมดา ตามมาตรา 63 นี้ ใช้ได้เฉพาะกรณีที่ทำให้รับโทษหนักขึ้น
เท่านั้น แต่จะนำไปใช้ในการวินิจฉัยปัญหาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผลในทุก
กรณีไม่ได้ ดังนั้นในการพิจารณาเรื่อง Causation นี้ จึงมีหลักสำคัญในการพิจารณาตามลักษณะ
ความสัมพันธ์ โดยอาจพิจารณาตามทฤษฎีต่างๆดังนี้ คือ

1. ทฤษฎีเงื่อนไข หากผลนั้นเป็นผลโดยตรง ผู้กระทำจะต้องรับผิดชอบในผลนั้น
หากไม่ใช่ผลโดยตรงก็ไม่ต้องรับผิดชอบในผลนั้น

2. ทฤษฎีเหตุที่เหมาะสม หากผลนั้นทำให้ผู้กระทำได้รับโทษหนักขึ้น ผู้กระทำ
จะต้องรับผิดชอบในผลนั้นก็ต่อเมื่อเป็นผลโดยตรงและเป็นผลธรรมดา หากไม่ใช่ผลธรรมดาก็ไม่ต้อง
รับผิดชอบ

อย่างไรก็ดี หากผลนั้นมีได้ทำให้ผู้กระทำได้รับโทษหนักขึ้น แต่เป็นผลที่เกิด
จาก “เหตุแทรกแซง” ผู้กระทำจะต้องรับผิดชอบในผลก็ต่อเมื่อเป็น “ผลโดยตรง” ซึ่ง “ผลโดยตรง”

นั้นเกิดจาก “เหตุแทรกแซง” ที่วิญญูชนคาดหมายได้ หากเหตุแทรกแซงนั้นวิญญูชนคาดหมายไม่ได้ก็ไม่ต้องรับผิดชอบในผลนั้น

ในการวินิจฉัยว่าเหตุแทรกแซงนั้นผู้กระทำคาดหมายได้หรือไม่จะต้องใช้มาตรฐานบุคคลสามัญ หรือวิญญูชน ไม่จำเป็นต้องถึงขนาด “เล็งเห็นผล”

3.2.4 สิ่งที่กฎหมายประสงค์จะคุ้มครอง : คุณธรรมทางกฎหมาย

คุณธรรมทางกฎหมาย (Rechtsgut) เป็นสภาวะความคิดที่เป็นนามธรรม ซึ่งบทบัญญัติแต่ละฐานความผิดมุ่งที่จะคุ้มครองคุณธรรมทางกฎหมายนี้ โดยอาจแบ่งได้เป็น 2 ประเภทคือ¹⁰

1) คุณธรรมทางกฎหมายที่เป็นส่วนรวม (Universal rechtsgut) จะเป็นสิ่งที่กฎหมายประสงค์จะคุ้มครองในบทบัญญัติที่มุ่งคุ้มครองสังคมให้เกิดความเป็นระเบียบ สงบเรียบร้อย และยุติธรรม ลักษณะคุณธรรมทางกฎหมายประเภทนี้ ปึงเจกชนจะสละการคุ้มครองด้วยความสมัครใจยินยอมเสี่ยงภัยหรือรับความเสียหายเองไม่ได้ เพราะถือว่าเป็นการจัดกับความสงบเรียบร้อยของสังคม

2) คุณธรรมทางกฎหมายที่เป็นเอกชน (Individual rechtsgut) เป็นสิ่งที่กฎหมายประสงค์จะคุ้มครอง แต่เป็นเรื่องเฉพาะบุคคล ได้แก่ ชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ กรรมสิทธิ์ ฯลฯ ซึ่งบางส่วนสามารถสละได้ แต่ก็เชื่อว่าสละได้ทั้งหมด หากเป็นบทบัญญัติที่นอกจากจะคุ้มครองความปลอดภัยของร่างกายแล้วยังคุ้มครองป้องกันความชั่วร้ายที่จะมีในสังคมโดยส่วนรวมด้วย ก็ไม่อาจจะสละได้

¹⁰ คณิศ ฌ นคร, กฎหมายปริทรรศน์ “ผู้เสียหายในคดีอาญา” วารสารอัยการ ปีที่ 1 ฉบับที่ 1, 2521 กรุงเทพมหานคร : กรุงเทพมหานครการพิมพ์, 2521, หน้า 48-51.

ในทางวิชาการ คุณธรรมทางกฎหมายเป็นอีกสิ่งสำคัญอีกสิ่งหนึ่ง ที่ใช้ในการพิจารณาความรับผิดชอบทางอาญาของบุคคล การกระทำที่ครบองค์ประกอบทั้งหมด หากพิจารณาแล้วพบว่า ไม่ได้ก่อให้เกิดผลกระทบหรือทำร้ายคุณธรรมทางกฎหมายของความผิดทางอาญาฐานใด บุคคลก็ไม่ต้องรับผิดชอบทางอาญาในความผิดฐานนั้น ในทางตรงข้ามหากบุคคลได้กระทำความผิดประกอบของกฎหมาย และเกิดการกระทบกระเทือนหรือทำร้ายคุณธรรมทางกฎหมายของความผิดฐานใด ก็ต้องรับผิดชอบทางอาญาต่อความผิดฐานนั้นทันที

ในการกระทำเดียวกัน อาจเข้าองค์ประกอบในหลายฐานความผิด แต่อาจต้องรับผิดชอบเพียงบางฐานความผิด เมื่อได้มีการพิจารณาในเรื่องคุณธรรมทางกฎหมายดังกล่าว

อย่างไรก็ดีในบางกรณีจะเกิดการชั่งน้ำหนักระหว่างคุณธรรมทางกฎหมาย (Rechtsguterabwegung) โดยยอมล่วงละเมิดคุณธรรมทางกฎหมายหนึ่งเพื่อรักษาคุณธรรมทางกฎหมายที่เหนือกว่าได้ เช่น ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 305 ให้อำนาจแพทย์ทำแท้งแก่หญิงได้โดยไม่ผิดกฎหมายหากจำต้องกระทำเนื่องจากสุขภาพหญิงหรือเป็นกรณีตั้งครรภ์เนื่องจากการกระทำผิดทางอาญา มาตรา 276, 277, 282, 284¹¹

ตัวอย่างคุณธรรมกฎหมายในฐานความผิดต่าง ๆ ในกฎหมายอาญา¹² เช่น

- ความผิดต่อชีวิต คุณธรรมทางกฎหมายคือ ชีวิตมนุษย์
- ความผิดต่อร่างกาย คุณธรรมทางกฎหมายคือ ความปลอดภัยของร่างกาย
- ความผิดฐานก่ออันตรายต่อชีวิตและร่างกาย คุณธรรมทางกฎหมายคือ อันตรายต่อชีวิตและร่างกาย
- ความผิดต่อเสรีภาพ คุณธรรมทางกฎหมายคือ เสรีภาพในการตกลงใจ และเสรีภาพในการกระทำตามที่ตกลงใจ หรือเสรีภาพในการตัดสินใจ

¹¹แสวง บุญเฉลิมวิภาส. “ปัญหาเจตนาในกฎหมายอาญา” (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2525), หน้า 10.

¹² คณิศ ฌ นคร, “กฎหมายอาญาภาคความผิด” (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2537).

3.3 โครงสร้างควมรับผิดชอบเกี่ยวกับการผลิตเมทแอมเฟตามีน

จากที่ได้ศึกษาในบทที่ 1 และ 2 ทำให้ได้ทราบถึงสภาพปัญหาที่ทวีความรุนแรงของยาบ้า ตลอดจนกระบวนการผลิตเมทแอมเฟตามีนในข้อเท็จจริงโดยสังเขป ซึ่งยาบ้าหรือเมทแอมเฟตามีนนั้น ในช่วงแรกถือเป็นวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทตามพระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ.2518 แต่ต่อมาด้วยเหตุผลของความรุนแรงของผลกระทบต่อสังคมและสภาพปัญหาทำให้รัฐต้องกำหนดให้ยาบ้า หรือเมทแอมเฟตามีน กลายเป็นยาเสพติดให้โทษประเภท 1 ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522 ดังนั้นการพิจารณาโครงสร้างควมรับผิดชอบทางอาญารฐานผลิตยาบ้าจึงจำเป็นต้องพิจารณาจากโครงสร้างควมรับผิดชอบตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522 เป็นสำคัญ

พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522 ได้บัญญัติควมผิดเกี่ยวกับการผลิตยาบ้าหรือเมทแอมเฟตามีน ซึ่งเป็นยาเสพติดให้โทษประเภท 1 เอาไว้ ดังนี้คือ

“มาตรา 15 ห้ามมิให้ผู้ใดผลิต จำหน่าย นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษประเภท 1 เว้นแต่การมีไว้ในครอบครองในกรณีจำเป็นเพื่อประโยชน์ของทางราชการตามที่รัฐมนตรีจะอนุญาตเป็นหนังสือเฉพาะราย หรือเฉพาะกรณีที่เหมาะสม

การผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษประเภท 1 จำนวนเป็นสารบริสุทธิ์ได้ตั้งแต่ 20 กรัมขึ้นไป ให้ถือว่าผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย”

“มาตรา 65 ผู้ใดผลิต นำเข้า หรือส่งออกซึ่งยาเสพติดให้โทษประเภท 1 ต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต

ถ้าการกระทำผิดตามวรรคหนึ่งเป็นการกระทำเพื่อจำหน่าย ต้องระวางโทษประหารชีวิต”

เมื่อพิจารณาตามมาตรา 15 วรรค 2 ของพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522 กรณีการจับกุมในคดีผลิตยาเสพติดให้โทษประเภท 1 และสถานตรวจพิสูจน์ได้ตรวจพิสูจน์ของกลางทั้งในด้านคุณภาพวิเคราะห์และปริมาณวิเคราะห์ (ดูบทที่ 1 ในส่วนของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการจับ ยึดและตรวจพิสูจน์ยาเสพติด พ.ศ.2537) พบว่าเป็นเมทแอมเฟตามีนบริสุทธิ์สามารถคำนวณปริมาณสารบริสุทธิ์ได้ตั้งแต่ 20 กรัมขึ้นไปโดยหลักวิชาการทางเคมีถือว่า

เป็นการผลิตเพื่อจำหน่าย ซึ่งมาตรา 15 วรรค 2 นี้เป็นบทสันนิษฐานเด็ดขาดซึ่งไม่สามารถนำสืบหักล้างได้ ทำให้ผู้กระทำได้รับโทษหนักขึ้นถึงขั้นประหารชีวิต

จากบทบัญญัติดังกล่าว จึงอาจพิจารณาโครงสร้างความรับผิดทางอาญาสำหรับการผลิตยาบ้า หรือเมทแอมเฟตามีนได้ดังต่อไปนี้

3.3.1 องค์ประกอบภายนอก

1.1 ผู้กระทำ ได้แก่บุคคลใดก็ตาม เนื่องจากกฎหมายไม่ได้จำกัดเอาไว้ หากเป็นบุคคลตามกฎหมาย ไม่จำกัดว่าเป็นหญิง ชาย วัย อาชีพใดก็สามารถเป็นผู้กระทำได้ แม้จะเป็นนิติบุคคลก็อาจเป็นผู้กระทำโดยแสดงเจตนาผ่านทางผู้บริหารของนิติบุคคล (ส่วนการรับโทษเป็นสิ่งที่จะต้องพิจารณาในอีกเรื่องหนึ่ง)

อย่างไรก็ดี ตามกฎหมายฉบับนี้ มาตรา 100 ได้กำหนดถึงเงื่อนไขการเพิ่มโทษสำหรับกรรมการ ป.ป.ส. ,เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ,หรือข้าราชการ หรือพนักงานองค์การหรือหน่วยงานของรัฐผู้ใด ผลิต จำหน่าย นำเข้า ฯลฯ ซึ่งยาเสพติดให้โทษอันเป็นการกระทำผิดตามพระราชบัญญัตินี้ หรือร่วมมือสนับสนุนไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม ต้องระวางโทษเป็น 3 เท่าของโทษที่กำหนดสำหรับความผิดนั้น ถือเป็นเงื่อนไขที่กำหนดขึ้นเนื่องจากเป็นนโยบายของรัฐในทางอาญาที่จะป้องปรามไม่ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐกล้าเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องในการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดไม่ว่าทางหนึ่งทางใด มิฉะนั้นจะต้องระวางโทษถึง 3 เท่าของบุคคลปกติทั่วไป ซึ่งเป็นเงื่อนไขเกี่ยวกับการลงโทษ แต่สำหรับในส่วนของการเป็นผู้กระทำผิด ทุกคนสามารถเป็นผู้กระทำตามโครงสร้างความรับผิดนี้ได้ทั้งสิ้น

การเป็นผู้กระทำนี้ นอกจากกระทำด้วยตนเองแล้วยังอาจเป็นผู้กระทำผิดทางอ้อม โดยการใช้ Innocent Agent ในการกระทำผิดได้ด้วย เช่น หลอกให้บุคคลอื่นแบ่งบรรจุยาบ้าที่อัดเม็ดเสร็จแล้วเพื่อสะดวกแก่การนำไปจำหน่ายโดยที่ผู้แบ่งบรรจุนั้นไม่ได้รับรู้ว่าสิ่งนั้นคือยาบ้า (ซึ่งมีโอกาสเกิดขึ้นได้) ดังนี้ถือว่าบุคคลผู้หลอกใช้ Innocent Agent เป็นลงมือกระทำด้วยตนเอง แต่หากผู้แบ่งบรรจุนั้นเกิดทราบว่าเป็นยาบ้า แต่ก็ยินยอมกระทำไม่ว่าด้วยเหตุผลใดๆ ดังนี้ความรับผิดทางอาญาในทางทฤษฎีย่อมเปลี่ยนไป กล่าวคือ ผู้แบ่งการให้บุคคลอื่นแบ่งบรรจุอาจถือเป็นผู้ใช้ตามมาตรา 84 และผู้แบ่งบรรจุอาจรับผิดในฐานะเป็นผู้กระทำผิดโดยเจตนาด้วยก็ได้เนื่องจากตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522 มาตรา 4 การผลิตยาเสพติด ให้หมายรวมรวมถึงการแบ่งบรรจุหรือรวมบรรจุด้วย

สำหรับความผิดเกี่ยวกับการผลิตยาบ้าหรือเมทแอมเฟตามีนนี้อาจมีบุคคลผู้กระทำความผิดได้มากกว่า 1 คนขึ้นไป เช่น

- 1) เป็นตัวการ ตามมาตรา 83 แห่งประมวลกฎหมายอาญา รับรู้การมีอยู่ของอีกฝ่ายในการกระทำความผิด เช่น ตกลงกันว่าจะผลิตยาบ้าออกจำหน่าย มีการวางแผนในการผลิตร่วมกัน แบ่งหน้าที่กันทำ ฯลฯ เช่น เป็นผู้ร่วมลงทุนลงแรง , เป็น board ร่วมกันในลักษณะองค์กรอาชญากรรม ฯลฯ
- 2) เป็นผู้ใช้ ตามมาตรา 84 แห่งประมวลกฎหมายอาญา คือ เป็นผู้ก่อให้เกิดผู้อื่นกระทำความผิดฐานผลิตยาบ้า โดยการใช้ ,จ้างวาน ชูเชื้อญ หรือกระทำการใดๆอันเป็นการก่อให้เกิดบุคคลอื่น ซึ่งแต่เดิมไม่ได้มีเจตนาจะกระทำความผิดด้วยเข้ามามีส่วนในการผลิตยาบ้า
- 3) เป็นผู้สนับสนุน ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 86 โดยการช่วยเหลือ ให้ความสะดวกแก่ผู้กระทำความผิด ไม่ว่าจะผู้กระทำจะรู้ตัวหรือไม่ก็ตาม

1.2 การกระทำ ในทางทฤษฎีหมายถึง การเคลื่อนไหวหรือไม่เคลื่อนไหวร่างกาย โดยรู้สำนึก สำหรับการกระทำตามความผิดฐานผลิตยาบ้าหรือเมทแอมเฟตามีนนี้ ได้แก่การ “ผลิต” ดังได้บัญญัติไว้ในมาตรา 15 และ 65 แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522

การ “ผลิต” ตามนิยามในมาตรา 4 ของพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522 หมายความว่า “เพาะ ปลูก ทำ ผสม ปรง แปรรูป เปลี่ยนรูป สังเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์ และให้หมายความรวมถึงการแบ่งบรรจุและรวมบรรจุด้วย”

เนื่องจากตามฐานความผิดดังกล่าว มีการระบุถึงการ “ผลิตเพื่อจำหน่าย” ด้วย จึงต้องพิจารณานิยามของคำว่า “จำหน่าย” ตามมาตรา 4 เช่นกันได้ระบุว่าหมายถึง “ขาย จ่าย แจก แลก เปลี่ยน ให้” ดังนั้น การจำหน่ายตามกฎหมายยาเสพติด จึงไม่จำเป็นต้องเป็นการแลกเปลี่ยนกับเงินตราหรือของมีค่าเสมอไป เพียงการจ่าย แจก แลกเปลี่ยน ให้ ก็เป็นการจำหน่ายแล้ว

“การผลิต” ยาเสพติดตามมาตรา 4 แห่งกฎหมายฉบับนี้ เป็นคำที่มีความหมายตามกฎหมายที่กว้างกว่าความหมายทั่วไป ซึ่งสามารถแยกอธิบายได้คือ

- เพาะ หมายความว่า ทำให้งอก หรือทำให้เกิด ซึ่งเป็นความหมายของการผลิตที่ใช้กับยาเสพติดที่ไม่ใช่ได้จากการสังเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์ แต่เป็นยาเสพติดที่เป็นพืช เช่น กัญชา กระท่อม เห็ดขี้ควาย ผื่น ฯลฯ
- ปลูก หมายความว่า เอาต้นไม้หรือเมล็ด หน่อ หัว เป็นต้น ใส่งในดินหรือสิ่งอื่นเพื่อให้เจริญงอกหรือให้เจริญเติบโต. ทำให้เจริญเติบโต,ทำให้งอกงาม
- ทำ หมายความว่า ประกอบขึ้น ผลิตขึ้น สร้างขึ้น ก่อขึ้น
- ผสม หมายความว่า รวมกันเข้า
- ปรุง หมายความว่า การผสมแล้วเกิดสิ่งใหม่โดยไม่มีสภาพของสิ่งที้นำมาผสมกัน
- แปรสภาพ หมายความว่า เปลี่ยนกลายเป็นจากลักษณะเดิมหรือภาวะเดิม
- เปลี่ยนรูป หมายความว่า การเปลี่ยนแปลงรูปร่างภายนอกหรือทางกายภาพ
- สังเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์ หมายความว่า ทำให้ธาตุมีปฏิกิริยาเคมีกันเป็นสารประกอบ , ทำให้สารประกอบมีปฏิกิริยาเป็นสารประกอบอื่น¹³

นอกจากนี้ยังมีลักษณะของการผลิตที่มีความหมายอย่างกว้าง เช่น การรวมบรรจุหีบห่อหรือการแบ่งบรรจุอีกด้วย ซึ่งถือเป็นการ “ผลิต” ทั้งสิ้น

เมื่อพิจารณาจากความหมายของคำว่า “ผลิต” ตามพจนานุกรมฯ ดังกล่าว จะเห็นว่ากระบวนการผลิตยาบ้า หรือเมทแอมเฟตามีน ควรมีความหมายตามนิยามของมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522 ที่หมายถึงการ “ทำ ผสม ปรุง แปรสภาพ เปลี่ยนรูป และสังเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์” และยังรวมไปถึงการ “รวมบรรจุ หรือแบ่งบรรจุ” ด้วย ซึ่งค่อนข้างกว้างมาก เราอาจวิเคราะห์ตามนิยามแต่ละคำได้คือ

¹³พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525 ,(กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์,2525), หน้า 393,514,539,547,790.

1. ทำ ซึ่งหมายความว่า ประกอบขึ้น ผลิดขึ้น สร้างขึ้น ก่อขึ้น

ในกระบวนการผลิตยาบ้ามีการนำสารเคมีหลายชนิดที่เป็นสารตั้งต้น,ตัวทำปฏิกิริยา และตัวทำละลาย ฯลฯ มาประกอบเข้าด้วยกัน(ทำปฏิกิริยากัน) โดยมีโครงสร้างของสารเหล่านั้นในโมเลกุลของสารใหม่ คือ เมทแอมเฟตามีน จึงเป็นการ “ทำ” ขึ้นตามนิยามคำนี้

2. ผสม หมายความว่า รวมกันเข้า ซึ่งในกระบวนการผลิตยาบ้ามีการนำสารหลายชนิดมารวมกันเข้าเกิดเป็นสารใหม่

3. ปรุง หมายความว่า การผสมแล้วเกิดสิ่งใหม่โดยไม่มีสภาพของสิ่งให้นำมาผสมกัน นั่นคือนำสารตั้งต้น(อีเฟดรีน) และสารประกอบอื่นๆมาผสมกัน ทำปฏิกิริยาทางเคมีแล้วทำให้อีเฟดรีนหายไป เกิดเป็นสารตัวใหม่ (เมทแอมเฟตามีน) ที่มีอีเฟดรีนอยู่ในโครงสร้างโมเลกุล และมีสภาพใหม่ที่แตกต่างจากเดิม³⁰ กล่าวคืออีเฟดรีนเป็นของแข็ง ผลึกใส ลักษณะรูปเข็ม ไม่มีสี หรือเป็นผงขาว ในขณะที่เมทแอมเฟตามีน เป็นของเหลวใส ไม่มีสีหรือสีเหลืองอ่อน แต่หากเป็นเมทแอมเฟตามีนไฮโดรคลอไรด์ ก็จะเป็นผลึกแข็ง สีขาว รสขม มีสูตรและน้ำหนักโมเลกุลที่แตกต่างกันออกไป

4. แปรสภาพ หมายความว่า เปลี่ยนกลายเป็นจากลักษณะเดิมหรือภาวะเดิม ดูได้จากคำว่า “ปรุง”

5. เปลี่ยนรูป หมายความว่า การเปลี่ยนแปลงรูปร่างภายนอกหรือทางกายภาพ ดูจากการอธิบายคำว่า “ปรุง”

การเปลี่ยนรูปอาจพิจารณาได้จากการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ คือการอัดเม็ดยา เนื่องจากแต่เดิมสารตั้งต้น และสารเคมีที่มาผสม มีลักษณะเป็นของเหลว หรือเป็นผลึก ป่น แต่เมื่อผ่านกระบวนการทั้งหมดแล้ว จึงมีการ “อัดเม็ด” กลายเป็นรูปร่างเม็ดยา คือมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบของสิ่งที่ได้มาใหม่ออกไป

¹⁴“การลักลอบผลิตเมทแอมเฟตามีนในประเทศไทย” ,เอกสารเผยแพร่ในวงจำกัด หมายเลขเอกสาร 3-01-2536 . ฝ่ายพิสูจน์หลักฐาน กองนิติการและพิสูจน์หลักฐาน สำนักงาน ป.ป.ส. , หน้า 48 ,55.

เปรียบเทียบได้กับคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2168/2529 การอัดเฮโรอินผงให้เป็นแท่งเป็นการเปลี่ยนรูปเฮโรอิน จึงเป็นการผลิตเฮโรอินตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522 มาตรา 4 วรรค 2

6. สังเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์ หมายความว่า ทำให้ธาตุมีปฏิกิริยาเคมีกันเป็นการประกอบ ทำให้สารประกอบมีปฏิกิริยาเป็นสารประกอบอื่น เป็นคำอธิบายที่ค่อนข้างชัดเจนที่สุดคือ มีการทำให้ธาตุหรือสารประกอบหลายชนิด (สารเคมีส่วนใหญ่ไม่ได้อยู่ในลักษณะของธาตุเดี่ยวๆ แต่มักอยู่ในรูปหลายๆธาตุรวมกันเป็นสารประกอบ) เกิดปฏิกิริยาทางเคมีกันกลายเป็นสารประกอบอื่น นั่นก็คือสารเคมีหายไป (หรือกลับเข้าไปกลายเป็นส่วนหนึ่งในโมเลกุลของสารใหม่ ไม่ใช่ผสมกันเฉยๆ โดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงระดับโมเลกุล) เกิดเป็นสารประกอบชนิดใหม่ขึ้นที่มีคุณสมบัติแตกต่างออกไปจากเดิม

7. การแบ่งบรรจุ หรือรวมบรรจุ เป็นลักษณะที่เห็นได้โดยตรงทางกายภาพ นั่นคือหลังจากกระบวนการทางเคมีผ่านพ้นไป จนถึงขั้นการ “อัดเม็ด” ขั้นตอนสุดท้ายในกระบวนการผลิตยาบ้า คือการนำเม็ดยาที่ได้มา “แบ่งบรรจุ” จากเม็ดยาบ้าเป็นกองใหญ่ มาสู่ถุงหรือซองพลาสติก ซึ่งแต่ละถุง/ซองมีจำนวนเม็ดยาบ้าหรือน้ำหนักเม็ดยาที่เท่าหรือใกล้เคียงกัน เพื่อสะดวกในการนำไปจำหน่าย หรือส่งแก่ลูกค้าต่อไป

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2057/2533 พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522 มาตรา 4 ให้นิยามคำว่า “ผลิต” หมายความว่ารวมตลอดถึงการแบ่งบรรจุหรือรวมบรรจุด้วย การที่จำเลยที่ 1 เทเฮโรอินจากหลอดใหญ่แบ่งใส่ห่อกระดาษเล็กแล้วเก็บห่อเฮโรอินขนาดเล็กทั้งหมดใส่ถุงพลาสติกใหญ่ คังนี้ฟังได้ว่า จำเลยที่ 1 ได้แบ่งบรรจุ อันเป็นการผลิตยาเสพติดให้โทษแล้ว

อย่างไรก็ดี การผลิตโดยการแบ่งบรรจุนี้ ต้องเป็นการแบ่งบรรจุที่เป็นอันตรรายแก่สังคมอย่างร้ายแรงทำนองเดียวกับการเพาะปลูก ทำ ผสม ปูรง แปรสภาพ เปลี่ยนรูป หรือสังเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์ เช่น แบ่งบรรจุเพื่อจำหน่ายแก่บุคคลทั่วไป แต่หากเป็นการแบ่งบรรจุเพื่อความสะดวกในการเสพของตนเอง ไม่เป็นการผลิตตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522 (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 22/2539)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5078/2537 จำเลยนำกัญชา 8 ชันใส่รวมในซองใบเดียวกันแล้วนำทางมะพร้าวมาวางทับข้างบนอำพรางไว้ แล้วนำแข่งบรรจุกรดจักรยานยนต์ไปมอบให้สายลับผู้ล่อซื้อ เป็นการรวมบรรจุเพื่อความสะดวกในการขนส่งไปยังจุดหมายและอำพรางไม่ให้มีผู้

พบเห็นการกระทำผิด มิใช่เป็นการกระทำเพื่อความสะดวกในการจำหน่ายแก่ลูกค้าเป็นการทั่วไป ยังถือไม่ได้ว่าเป็นการผลิตโดยวิธีการรวมบรรจุ

ในความเห็นของผู้เขียน เนื่องจากกระบวนการผลิตยาบ้าต้องใช้ระยะเวลายาวนาน มีบุคคลหลายฝ่ายมาเกี่ยวข้อง และมีสารเคมีหรือวัสดุอุปกรณ์หลายสิ่งมาประกอบในการผลิต การจะเป็นผู้กระทำในความผิดฐานนี้ ไม่จำเป็นที่จะต้องเป็นลงมือกระทำในทุกสิ่งทุกอย่าง หรือทุกขั้นตอนของกระบวนการผลิต เพียงมีการแบ่งหน้าที่กันทำ แม้จะไม่ได้รับรู้ถึงบุคคลในกระบวนการทั้งหมด แต่รู้ว่าสิ่งที่ตนกระทำอยู่นี้เป็นจุดใดจุดหนึ่งซึ่งทำให้เกิดผลผลิตเป็นยาบ้า ก็เพียงพอแล้ว

โดยสรุป จากการวิเคราะห์ศัพท์ข้างต้นกระบวนการผลิตยาบ้าหรือเมทแอมเฟตามีน จึงเข้าลักษณะการ “ทำ ผสม ปปรุง แปรสภาพ เปลี่ยนรูป และสังเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์” และยังรวมไปถึงการ “รวมบรรจุ หรือแบ่งบรรจุ” ตามมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ อย่างเห็นได้ชัด

1.3 วัตถุแห่งการกระทำ ในความผิดฐานผลิตยาเสพติดให้โทษประเภท 1(เมทแอมเฟตามีน) วัตถุแห่งการกระทำคือ ตัวยาสเสพติดให้โทษประเภท 1 ซึ่งก็คือ “เมทแอมเฟตามีน” หรือ “ยาบ้า” นั่นเอง ซึ่งผู้เขียนได้นำเสนอไปแล้วในบทที่ 2 โดยละเอียดว่า เมทแอมเฟตามีนหรือยาบ้านี้คืออะไร มีคุณสมบัติและผลทางชีวภาพต่อร่างกายมนุษย์อย่างไร ซึ่งจากรายละเอียดดังกล่าวจะเป็นส่วนหนึ่งที่ใช้เข้าไปวิเคราะห์ถึงจุดแห่งการ “ลงมือ” และ “กระทบกระเทือนต่อสิ่งที่กฎหมายประสงค์จะคุ้มครอง หรือคุณธรรมทางกฎหมาย” ในบทที่ 4 ต่อไป

โดยสรุปองค์ประกอบภายนอกของการกระทำผิดฐานนี้คือ :-

- 1.ผู้กระทำ ได้แก่ บุคคลใดๆที่มีความเป็นบุคคลตามกฎหมายแพ่ง
- 2.กระทำการ คือ เคลื่อนไหวหรือไม่เคลื่อนไหวร่างกายโดยรู้สำนึกในสิ่งที่เรียกว่า “ผลิต” ซึ่งก็คือการ “ทำ ผสม ปปรุง แปรสภาพ เปลี่ยนรูป และสังเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์” รวมไปถึงการ “รวมบรรจุ หรือแบ่งบรรจุ”
- 3.เพื่อให้เกิดขึ้นซึ่งวัตถุแห่งการกระทำ คือ ยาบ้า หรือเมทแอมเฟตามีน อันเป็นยาเสพติดให้โทษประเภท 1 ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522 มาตรา 4

3.3.2. องค์ประกอบภายใน

มาตรา 59 แห่งประมวลกฎหมายอาญา บัญญัติไว้ “บุคคลจะต้องรับผิดชอบในทางอาญาก็ต่อเมื่อได้กระทำโดยเจตนา เว้นแต่จะได้กระทำโดยประมาทในกรณีที่ถูกกฎหมายบัญญัติให้ต้องรับผิดชอบเมื่อได้กระทำโดยประมาท...”

ความผิดฐานผลิตยาเสพติดให้โทษประเภท 1 (เมทแอมเฟตามีน) เป็นความผิดทางอาญาประเภทหนึ่งที่ต้องการ “เจตนา” มาประกอบเป็นโครงสร้างภายในเพื่อการพิจารณาโครงสร้างความรับผิดชอบทางอาญาเช่นกัน

ดังนั้น บุคคลที่จะต้องรับผิดชอบทางอาญาในฐานะผลิตยาเสพติดให้โทษประเภท 1 (เมทแอมเฟตามีน) นั้น นอกจากจะต้องครบในองค์ประกอบภายนอกแล้ว ก็ยังต้องมีองค์ประกอบภายในครบถ้วนด้วย กล่าวคือ

1. จะต้อง “รู้” ข้อเท็จจริงอันเป็นองค์ประกอบภายนอก ว่า .

- 1.1 ตนเองคือ บุคคล ซึ่งเป็นผู้กระทำ
- 1.2 มีการกระทำ คือ คิด ตกลงใจตามที่คิด และ “ลงมือ” กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างอันเป็นการ “ผลิต” ตามที่คิดและตกลงใจ
- 1.3 เพื่อให้เกิดซึ่งวัตถุแห่งการกระทำ เรียกว่า “ยาบ้า” หรือ เมทแอมเฟตามีน อันเป็นยาเสพติดให้โทษตามกฎหมาย

การ “รู้” นี้ไม่จำเป็นต้องรู้ถึงขั้นต้องเข้าใจลึกซึ้งถึงสูตร โครงสร้างทางเคมี ของยาบ้า เพียงแต่รู้ว่ายาบ้าเป็นสิ่งที่กฎหมายกำหนดให้เป็นยาเสพติดให้โทษที่ผิดกฎหมายและสิ่งที่ตนกำลัง “ผลิต” นั้นในผลสุดท้ายจะเป็น ยาบ้า ก็เพียงพอแล้ว ซึ่งการรับรู้ว่ากฎหมายกำหนดให้เป็นความผิด ถือเป็นเรื่องที่ประชาชนจะต้องรับรู้ โดยหลักแล้วจะปฏิเสธว่าไม่รู้กฎหมายไม่ได้

นอกจากนี้ การ “รู้” ต้องอยู่ภายใต้หลักทั่วไปว่า “รู้เท่าใด ก็มีเจตนาเท่านั้น” ภายใต้อำนาจ “ไม่เกินความจริง” ด้วย

2. ประสงค์ต่อผลหรือเล็งเห็นผล

“ประสงค์ต่อผล” ในทางคำร่าเรียกว่า “เจตนาโดยตรง” ในขณะที่ “เล็งเห็นผล” เรียกว่า “เจตนาโดยอ้อม”¹⁵

ประสงค์ต่อผล หมายความว่า มุ่งหมายให้เกิดผลขึ้น หากผลเกิดตามที่มุ่งหมาย ก็เป็นความผิดสำเร็จ หากไม่เกิดผลตามที่มุ่งหมายก็ผิดเพียงฐานพยายามตามมาตรา 80 หรือ 81 แห่งประมวลกฎหมายอาญา

ประสงค์ต่อผลกับความคาดหวังเป็นคนละกรณีกัน ถ้าผู้กระทำประสงค์ต่อผลแล้ว แม้จะคาดหวังว่าผลจะไม่เกิดก็ถือเป็นการประสงค์ต่อผล¹⁶

จากหลักดังกล่าวสามารถ ยกตัวอย่างได้เช่น นาย ก.ซึ่งเป็นชาวบ้านที่ไม่มีความรู้ทางเคมี ประสงค์จะผลิตยาบ้าขายในหมู่บ้าน แม้ในวันลงมือผลิตจะคาดเอาเองว่า ด้วยความรู้ของตนคงไม่เกิดเป็นยาบ้าขึ้นได้ ก็ถือว่า ก.ประสงค์ต่อผลแล้ว

หากผู้กระทำประสงค์จะให้ผลเกิดขึ้น และผลก็เกิดตามความประสงค์ ถือว่าเป็นเจตนาประสงค์ต่อผลแล้ว แม้จะเกิดจากวิธีที่ผิดจากที่ตนตั้งใจก็ตาม¹⁷

ยกตัวอย่างเช่น นาย ก.ประสงค์จะผลิตยาบ้า จึงใช้ให้ ข.แอบไปซื้ออิเฟดรีนที่ ค. เพื่อนำมาทำปฏิกิริยากับสารอื่นๆเพื่อให้เกิดเป็นเมทแอมเฟตามีน แต่ปรากฏว่าอิเฟดรีนที่ ค. หมาด และ ค. เสนอขายสาร A100 (นามสมมติ) ซึ่งสามารถใช้เป็นสารตั้งต้นผลิตเมทแอมเฟตามีนได้เช่นกันให้กับ ข. แทน จนในที่สุดสามารถสังเคราะห์เป็นเมทแอมเฟตามีนได้ ดังนั้นถือว่า ก.ประสงค์ต่อผลแล้ว แม้ว่าวิธีการจะแตกต่างออกไปก็ตาม

¹⁵ เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์, คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาค 1 หน้า 105.

¹⁶ เรื่องเดียวกัน หน้า 106.

¹⁷ เรื่องเดียวกัน หน้า 107.

ความผิดฐานผลิตยาเสพติดให้โทษประเภท 1 (เมทแอมเฟตามีน) เป็นความผิดอาญาที่ต้องการผลปรากฏ คือ ตัวเมทแอมเฟตามีน(ยาบ้า) การประสงค์ต่อผลคือ มุ่งหมายให้กระบวนการ “ผลิต” ของตน เกิดผลเป็นยาบ้าขึ้น หากเกิดผลเป็นยาบ้าหรือเมทแอมเฟตามีนออกมา ก็เป็นความผิดสำเร็จ (อย่างไรก็เกิดเป็นเมทแอมเฟตามีน ดูบทที่ 2) หากกระทำการยังไม่ครบขั้นตอนนี้ ไม่เกิดเป็นเมทแอมเฟตามีนออกมา ก็ไม่ถือว่าเกิดความผิดสำเร็จ ถือว่ามีความผิดพยายามผลิตยาเสพติดให้โทษประเภท 1 (เมทแอมเฟตามีน) ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 80

เล็งเห็นผล หมายความว่า “เล็งเห็นได้ว่าผลจะเกิดขึ้นอย่างแน่นอน เท่าที่จิตใจของบุคคลในฐานะเช่นนั้นจะเล็งเห็นได้”¹⁸

ศาสตราจารย์จิติ ดิงศภัทย์ มีความเห็นว่า ถ้าผู้กระทำเล็งเห็นว่าผลอาจเกิดขึ้นได้ ยังไม่ถือว่าเป็นเจตนาเล็งเห็นผล แต่ต้องเล็งเห็นผลว่าผลเกิดได้อย่างแน่นอน คือ โดยแน่แท้ มิใช่เพียงแค่อาจจะเกิด¹⁹

การผลิตยาเสพติดโดยเจตนาเล็งเห็นผลในทางปฏิบัติอาจพิจารณาได้ลำบาก เพราะกระบวนการผลิตยาเสพติดเป็นอาชญากรรมแบบต้องการผลที่ต้องอาศัยความรู้ความชำนาญที่พอสมควรในการลงมือ ซึ่งบ่งชี้ลักษณะของเจตนาแบบประสงค์ต่อผลมากกว่า อย่างไรก็ตามเจตนาเล็งเห็นผลในการผลิตยาเสพติดก็เป็นสิ่งที่ควรค่าแก่การศึกษาในทางวิชาการเช่นกัน

การกระทำอันใดอันหนึ่ง หากมีผลเกิดขึ้น ผลนั้นจะต้องเป็นผลของการกระทำโดยเจตนาประสงค์ต่อผลหรือเล็งเห็นผล อย่างใดอย่างหนึ่งเท่านั้น²⁰

¹⁸ เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์, คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาค 1 , หน้า 116.

¹⁹ บันทึกท้ายคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1204/2520 หน้า 884-885 ของศาสตราจารย์จิติ ดิงศภัทย์

²⁰ เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์, คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาค 1 , หน้า 124.

3. เจตนาพิเศษ

เจตนาพิเศษ หมายถึง “มูลเหตุชักจูงใจ” ในความผิดทางอาญาบางฐาน นอกจากองค์ประกอบภายในที่เป็นเจตนาธรรมดา กล่าวคือ รู้ในข้อเท็จจริงอันเป็นองค์ประกอบภายนอก , ประสงค์ต่อผลหรือเล็งเห็นผลแล้ว ยังจะต้องการเจตนาพิเศษในการพิจารณาความรับผิดชอบด้วย เจตนาพิเศษมักจะปรากฏในบทบัญญัติด้วยคำว่า “เพื่อ....” หรือ “โดยทุจริต

เจตนาพิเศษนี้เป็นเจตนาให้เกิดผลโดยตรง คือประสงค์ต่อผลเท่านั้น ไม่มีเจตนาแบบเล็งเห็นผลดังเช่นเจตนาธรรมดา²¹

เมื่อพิจารณาในความผิดฐานผลิตยาเสพติดให้โทษประเภท 1 (เมทแอมเฟตามีน) ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522 มาตรา 65 วรรค 1 นั้น ไม่ปรากฏว่ามีบทบัญญัติที่แสดงให้เห็นถึงเจตนาพิเศษแต่อย่างใด แสดงให้เห็นว่ากฎหมายประสงค์เอาผิดกับผู้ผลิตยาเสพติดให้โทษประเภท 1 ในทุกกรณี ไม่ว่าผู้กระทำจะมีมูลเหตุชักจูงใจใดๆในการผลิตยานั้นก็ตาม

อย่างไรก็ดี เมื่อพิจารณาตามมาตรา 65 วรรค 2 มีข้อความปรากฏว่า “ถ้าการกระทำผิดตามวรรคหนึ่งเป็นการกระทำเพื่อจำหน่าย ต้องระวางโทษประหารชีวิต” ปัญหาจึงเกิดขึ้นว่าคำว่า “เพื่อจำหน่าย” ตามมาตรา 65 วรรค 2 นั้นเป็นเจตนาพิเศษหรือมูลเหตุชักจูงใจที่อยู่ในส่วนขององค์ประกอบภายในเกี่ยวกับเจตนาสำหรับความผิดฐานผลิตยาเสพติดให้โทษประเภท 1 (เมทแอมเฟตามีน)หรือไม่

กรณีดังกล่าวจำเป็นต้องย้อนกลับไปพิจารณาพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522 มาตรา 15 วรรค ที่บัญญัติว่า “การผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษประเภท 1 จำนวนเป็นสารบริสุทธิ์ได้ตั้งแต่ 20 กรัมขึ้นไป ให้ถือว่าผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย”

²¹ เรื่องเดียวกัน หน้า 125.

มาตรา 15 วรรค 2 นี้ เป็นบทบัญญัติที่ระบุกรณีที่ผู้กระทำการ “ผลิต” (และการกระทำอื่นๆตามที่กำหนด)ซึ่งยาเสพติดให้โทษประเภท 1 จะต้องรับโทษหนักขึ้นจากจำคุกตลอดชีวิตเป็นประหารชีวิต ซึ่งเป็นข้อสันนิษฐานที่เด็ดขาดของกฎหมาย²² กล่าวคือ กฎหมายจะไม่เปิดโอกาสให้ผู้กระทำความผิดนำพยานหลักฐานมาสู้หักล้างข้อสันนิษฐานตามกฎหมาย หากน้ำหนักของกลางยาเสพติดให้โทษประเภท 1 ซึ่งผู้กระทำความผิดได้ผลิตได้ผ่านการตรวจพิสูจน์ที่ต้องตามกฎหมายและระเบียบ และรายงานผลว่าปริมาณของสารบริสุทธิ์ตั้งแต่ 20 กรัมขึ้นไป (เนื่องจากสิ่งที่เป็นความผิดสำหรับยาบ้าตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522 คือเฉพาะตัวยาเสพติดเมทแอมเฟตามีนที่เป็นสารบริสุทธิ์ (หรือสารอื่นที่ผสมอยู่และกฎหมายกำหนดให้เป็นความผิด เช่น อีเฟดรีน แอมเฟตามีน) ฯลฯ เท่านั้น ไม่ใช่เป็นความผิดทั้งตัวเม็ดยา เพราะสารบางประเภทที่ผสมอยู่เช่น แป้ง น้ำตาล สีผสมอาหาร ฯลฯ ไม่เป็นความผิดในตัวเอง ดังนั้น การกำหนดน้ำหนักของกลาง 20 กรัมเพื่อเข้าข้อสันนิษฐานเด็ดขาด “เพื่อจำหน่าย” จึงต้องคำนวณจากสารบริสุทธิ์โดยการรายงานผลจากสถานตรวจพิสูจน์ที่กฎหมายกำหนดเท่านั้น) กฎหมาย “ให้ถือว่า” บุคคลนั้นผลิตยาเสพติดให้โทษประเภท 1 เพื่อจำหน่าย ต้องระวางโทษประหารชีวิตทันที

โดยสรุป ในความผิดเกี่ยวกับการผลิตยาเสพติดให้โทษประเภท 1 (เมทแอมเฟตามีน) ในส่วนขององค์ประกอบภายใน ไม่ต้องการเจตนาพิเศษหรือมูลเหตุชักจูงใจแต่อย่างใด

3.3.3 ความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผลของการกระทำ (CAUSATION)

เมื่อพิจารณาโครงสร้างความรับผิดฐานผลิตยาเสพติดให้โทษประเภท 1(เมทแอมเฟตามีน)ผ่านขั้นตอนขององค์ประกอบภายนอกและองค์ประกอบภายในมาครบทั้ง 2 ประการแล้ว สิ่งต่อมาที่ต้องพิจารณาในโครงสร้างความรับผิด คือ ความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผลของการกระทำ (Causation)

²² อรรถนพ ลิขิตจิตตะ ผู้ชำนาญการพิเศษด้านกฎหมายยาเสพติด ,มาตรการและแนวทางการดำเนินการตามกฎหมายและระเบียบเกี่ยวกับยาเสพติด,เอกสาร โรเนียวเผยแพร่,กองนิติการและพิสูจน์หลักฐาน สำนักงาน ป.ป.ส. , ไม่ปรากฏปีที่ผลิต.

ประมวลกฎหมายอาญาบัญญัติหลักเรื่องของความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำ และผลไว้ในมาตรา 63 เพียงว่า “ถ้าผลของการกระทำความผิดใดทำให้ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษหนักขึ้น ผลของการกระทำความผิดต้องเป็นผลที่ธรรมดาย่อมเกิดขึ้นได้” ซึ่งเป็นเรื่องที่ต้องนำมา พิจารณาเฉพาะความผิดที่ผลของการกระทำที่ทำให้ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษหนักขึ้นเท่านั้น ไม่ใช่ หลักทั่วไปที่จะนำมาวินิจฉัยปัญหาเรื่อง Causation ในทุกๆเรื่อง²³

ตามที่ได้กล่าวมาแล้วในส่วนของการศึกษาหลักโครงสร้างความรับผิดชอบทางอาญา โดยทั่วไป ทฤษฎีที่นำมาวินิจฉัยเรื่อง Causation ที่สำคัญมี 3 ทฤษฎี คือ

1. ทฤษฎีเงื่อนไข เป็นหลักที่ยอมรับกันทั้งในทางดาราไทยและต่างประเทศ มีสาระสำคัญว่า “ถ้าไม่มีการกระทำอันใดอันหนึ่งแล้ว ผลจะไม่เกิด ถือว่าผล เกิดจากการกระทำนั้น แม้ว่าผลจะเกิดจากการกระทำอื่นๆด้วยก็ตาม ในทาง ตรงกันข้าม หากไม่มีการกระทำอันใดอันหนึ่งนั้นแล้ว ผลก็ยังคงอยู่ตนเอง ก็จะได้ถือว่าผลเกิดจากการกระทำอันใดอันหนึ่งนั้นมิได้”
2. ทฤษฎีเหตุที่เหมาะสม ใช้ในกรณีที่ผลของการกระทำความผิด ทำให้ผู้ กระทำความผิดต้องรับโทษหนักขึ้น ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 63 หรือกรณี ที่ผลของการกระทำเกิดจากเหตุแทรกแซง

ในความผิดฐานผลิตยาเสพติดให้โทษประเภท 1 (เมทแอมเฟตามีน) แม้จะเป็น ฐานความผิดซึ่งการกระทำมีกระบวนการที่สลับซับซ้อน มีบุคคลหลายฝ่ายและวัสดุอุปกรณ์รวม ทั้งสารเคมีจำนวนมากเข้ามาเกี่ยวข้องก็ตาม แต่ในส่วนของการพิจารณาเรื่องความสัมพันธ์ ระหว่างการกระทำและผลของการกระทำ สามารถพิจารณาได้จากทฤษฎีที่เป็นพื้นฐานในการ พิจารณาได้แก่ทฤษฎีเงื่อนไข กล่าวคือ

1. “ถ้าไม่มีการกระทำ ผลก็จะไม่เกิด ถือว่าผลเกิดจากการกระทำอันนั้น” จะเห็น ได้ว่า ถ้าไม่มีการผลิต ได้แก่การทำ ผสม ปิ้ง แปรสภาพ เปลี่ยนรูป สังเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์ ผลของการกระทำได้แก่ “เมทแอมเฟตามีน” ก็ไม่มีทางเกิดขึ้นได้เลย เนื่องจากเมทแอมเฟตามีน เป็นสารที่ไม่สามารถเกิดขึ้นได้เองโดยธรรมชาติ การทำให้เกิดต้องอาศัยเจตนา ความรู้ ความ สามารถ ความชำนาญ ประสบการณ์ของผู้กระทำ ตลอดจนเทคนิคต่างๆทางวิทยาศาสตร์สาขา

²³ เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์, คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาค 1 , หน้า 207-208.

เคมีเป็นหลักจึงถือได้ว่า ถ้าบุคคลไม่กระทำการผลิตตามมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522 ก็จะไม่มีการเกิดผล คือเมทแอมเฟตามีนขึ้นได้เลย

2. “หากไม่มีการกระทำ ผลก็ยังไม่เกิด จะถือว่าผลเกิดจากการกระทำนั้นไม่ได้” ดังได้กล่าวมาแล้วว่า เมทแอมเฟตามีนไม่สามารถเกิดได้เองตามธรรมชาติหรือโดยขาดเทคนิคความรู้ความชำนาญของผู้ผลิตไม่ว่าจะฝ่ายเดียวหรือหลายฝ่าย ดังนั้นหากไม่มีการลงมือผลิต ก็ไม่มีทางที่จะเกิดผลคือ “เมทแอมเฟตามีน” ได้เลย

โดยสรุป หากนาย ก. (หรือหลายบุคคล เช่น ก.ข.ค.ง.ฯลฯ) ได้ลงมือกระทำการผลิต จนเกิดผลของการกระทำ คือ “เมทแอมเฟตามีน” ขึ้น โดยตนเองมีเจตนาคือรู้ข้อเท็จจริงอันเป็นองค์ประกอบภายนอกว่าตนเองกำลังทำการผลิตยาเสพติด มีความประสงค์ต่อผล ให้เกิดเมทแอมเฟตามีนขึ้น ดังนี้อาจพิจารณาได้เลยว่า เมทแอมเฟตามีนซึ่งเป็นผลของการกระทำนั้น เกิดจากการกระทำของผู้ลงมือผลิต(ทุกฝ่าย) ตามทฤษฎีเงื่อนไข โดยตรง

ในส่วนของ การพิจารณาตามทฤษฎีเหตุที่เหมาะสม มีหลักว่าผลของการกระทำนั้นต้องเป็นผลที่ตามธรรมชาติย่อมเกิดขึ้นได้ หมายความว่า ผู้กระทำต้องสามารถ “คาดเห็น” ได้ถึงความเป็นไปได้ของผลนั้น โดยใช้หลักมาตรฐานของวิญญูชนเป็นหลัก ซึ่งไม่จำเป็นต้องถึงขนาดเล็งเห็นผล

การพิจารณาเกี่ยวกับเรื่องผลกรรมคานี้ จะต้องพิจารณาเสียก่อนว่าผ่านขั้นตอนของผลโดยตรงตามทฤษฎีเงื่อนไขหรือไม่ หากไม่ผ่านขั้นตอนตามทฤษฎีเงื่อนไข ก็ถือว่าไม่ผ่านขั้นตอนเรื่องของการความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำกับผล ไม่จำเป็นต้องพิจารณาเรื่องผลกรรมคานต่อไปอีก

ในทางกลับกัน หากพิจารณาแล้วการกระทำผ่านขั้นตอนของผลโดยตรงตามทฤษฎีเงื่อนไขแล้ว หากเกิดผลที่ทำให้ผู้กระทำต้องรับโทษหนักขึ้น ก็ต้องมาพิจารณาอีกทีว่า ผลที่เกิดขึ้นนั้นเป็นผลกรรมคานหรือไม่ หากไม่ใช่ก็รับโทษเพียงเท่าที่ได้กระทำมา

มีปัญหาว่า กรณีที่ผลของการกระทำคือตัวยาสเสพติดให้โทษประเภท 1(เมทแอมเฟตามีน) มีปริมาณสารบริสุทธิ์ตั้งแต่ 20 กรัมขึ้นไปซึ่งตามมาตรา 15 วรรค 2 แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522 บัญญัติว่า ให้ถือว่าเป็นความผิดฐานผลิตเพื่อจำหน่าย นั้นจะต้องพิจารณาตามทฤษฎีเหตุที่เหมาะสมหรือไม่ เนื่องจากเป็นกรณีที่ผู้กระทำต้องรับโทษหนักขึ้นจากปริมาณของผลของการกระทำกล่าวคือมีอัตราโทษสูงสุดถึงประหารชีวิต

สำหรับในเรื่องนี้ ดังที่ได้กล่าวแล้วว่า ตามมาตรา 15 วรรค 2 แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522 เป็นเรื่องของบทสันนิษฐานเด็ดขาดที่ไม่เปิดโอกาสให้คู่กรณีนำพยานหลักฐานมานำสืบหักล้าง โดยให้ผู้กระทำต้องรับโทษตามปริมาณของยาเสพติดที่เป็นสารบริสุทธิ์ เนื่องจากความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเป็นความผิดที่กระทบกระเทือนต่อสังคมส่วนรวมอย่างร้ายแรง พระราชบัญญัติดังกล่าวซึ่งเป็นกฎหมายพิเศษ จึงบัญญัติบทสันนิษฐานเด็ดขาดเช่นนี้ไว้เพื่อยกเว้นการพิจารณาตามหลักเกณฑ์ทั่วไป

ดังนั้น หากเกิดข้อเท็จจริงที่ว่า ปริมาณยาเสพติดของกลางที่เป็นสารบริสุทธิ์ (ซึ่งผ่านการคำนวณในทางปริมาณวิเคราะห์จากสถานตรวจพิสูจน์ที่กำหนดตามกฎหมายและระเบียบตั้งแต่ 20 กรัมขึ้นไป และสารเสพติดของกลางนั้นได้มาโดยผ่านขั้นตอนการพิจารณาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผลตามทฤษฎีเงื่อนไขแล้ว ผู้กระทำก็ต้องรับผิดตามมาตรา 15 วรรค 2 และรับโทษตามมาตรา 65 วรรค 2 เลข ห้ามนำสืบหักล้างโดยเด็ดขาด

3.3.4 คุณธรรมทางกฎหมาย

คุณธรรมทางกฎหมาย คือ สิ่งที่กฎหมายประสงค์จะคุ้มครอง

การจะพิจารณาว่าบุคคลต้องรับผิดทางอาญาในความผิดฐานใดหรือไม่นั้น นอกจากจะต้องผ่านการพิจารณาโครงสร้างความรับผิดทางอาญาในส่วนขององค์ประกอบภายนอกองค์ประกอบภายใน และความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผลแล้ว สิ่งสำคัญอีกประการที่ต้องนำมาพิจารณาด้วย โดยเฉพาะในทางตำราของหลักกฎหมายอาญาเยอรมัน คือสิ่งที่เรียกว่า “คุณธรรมทางกฎหมาย” หรือสิ่งที่กฎหมายประสงค์จะคุ้มครอง หากการกระทำนั้นผ่านโครงสร้างความรับผิดทั้งหมด แต่ไม่มีการกระทบกระเทือนคุณธรรมทางกฎหมายสำหรับความผิดฐานนั้น ก็ถือว่าบุคคลกระทำความผิดฐานนั้นไม่ได้

ยกตัวอย่างเช่น การที่นาย ก.เผาเสื้อกางเกงของนาย ข. ดังนั้นฐานความผิดที่ควรพิจารณา คือ ความผิดฐานทำให้เสียหาย และความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์

เมื่อพิจารณาคุณธรรมทางกฎหมายของความผิดทั้ง 2 สถานความผิดจะพบว่า ในความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ สิ่งที่ถูกกฎหมายประสงค์จะคุ้มครองคือ กรรมสิทธิ์²⁴ อันเป็นสิทธิของความเป็นเจ้าของในทรัพย์นั้น การจะเป็นความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ได้ การกระทำนั้นต้องเป็นการทำลายกรรมสิทธิ์ซึ่งกฎหมายประสงค์จะคุ้มครองนี้ด้วย

ส่วนการกระทำผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ คุณธรรมทางกฎหมาย คือ ภัยอันตรายต่อประชาชน²⁵ ก่อเกิดความน่าตระหนกตกใจต่อประชาชน

ดังนั้น การที่นาย ก.เผาเสื่อกางเกงของนาย ข. เป็นการทำลายกรรมสิทธิ์ของนาย ข.ต่อเสื่อกางเกงนั้น จึงเป็นความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ แต่การกระทำดัง ไม่เกิดภัยอันตรายต่อประชาชนแต่อย่างใด คุณธรรมทางกฎหมายของความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ไม่ได้ถูกทำลายลงด้วย ดังนั้นจึงไม่เป็นความผิดในฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ดังกล่าว

คุณธรรมทางกฎหมายของความผิดฐานผลิตยาเสพติดให้โทษประเภท 1

ยาเสพติดเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดพิษ โทษภัยต่อสังคมส่วนรวมและกำลังขยายสภาพปัญหาออกไปสู่สังคมโลกที่ทุกประเทศต้องให้ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหายาเสพติดให้หมดไปให้จงได้

ในส่วนของพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 ก็เป็นกฎหมายสำคัญที่มีวัตถุประสงค์เพื่อตอบสนองนโยบายในการควบคุมยาเสพติดให้โทษในประเทศไทย และเพื่อคุ้มครองสุขภาพอนามัยของประชาชนมิให้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดมิฉะนั้นจะเป็นการลดคุณภาพของประชาชนลง ดังนั้นคุณธรรมทางกฎหมายของความผิดในกฎหมายฉบับนี้ ซึ่งเป็นคุณธรรมทางกฎหมายของความผิดฐานผลิตยาเสพติดให้โทษประเภท 1 ด้วย คือ “การควบคุมยาเสพติดให้

²⁴ คณิศ ฅ นคร ,กฎหมายอาญา ภาคความผิด ,(กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ,2537) ,หน้า 151.

²⁵ เรื่องเดียวกัน หน้า 248.

โทษและเพื่อสุขภาพอนามัยของประชาชน”²⁶ ซึ่งคุณธรรมทางกฎหมายนี้จะเป็นส่วนสำคัญในการพิจารณาวิเคราะห์ถึงจุดแห่งการ “ลงมือ” กระทำความคิดในบทที่ 4 ต่อไป

3.4 ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดที่มีลักษณะใกล้เคียงกับการผลิตเมทแอมเฟตามีน

ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522 มีฐานความผิดในลักษณะที่ใกล้เคียงกับการผลิตเมทแอมเฟตามีน ได้แก่ความผิดที่เกี่ยวกับการผลิตยาเสพติดที่ได้จากการสังเคราะห์ประเภทอื่นๆ เช่น เฮโรอีน ซึ่งต้องมีกระบวนการตั้งแต่การนำยางฝิ่นที่ได้จากการกรีดยาง มาทำให้เป็นฝิ่นดิบ เข้าสู่กระบวนการปรุงให้เป็นฝิ่นสุก แล้วจึงนำฝิ่นสุกนั้นมาเข้าสู่กระบวนการทางวิทยาศาสตร์เพื่อสังเคราะห์ให้ฝิ่นสุกนั้นกลายเป็นเฮโรอีน ซึ่งก็มีหลายแนวทางคล้ายคลึงกันกับเมทแอมเฟตามีน แล้วจึงนำมาอัดเป็นแท่ง ,แบ่ง/รวมบรรจุเพื่อสะดวกต่อการจำหน่าย หรือกระบวนการผลิตมอร์ฟีน โคเคน โคเคอีน ฯลฯ ซึ่งล้วนมีความคล้ายคลึงกันในส่วนของการต้องมีกระบวนการที่สลับซับซ้อน ใช้ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ และเทคนิคเฉพาะ มีบุคคลหลายฝ่ายและวัสดุอุปกรณ์ ตลอดจนสารเคมีหลายประเภทเข้ามาเกี่ยวข้องทั้งสิ้น

ความคล้ายคลึงดังกล่าว ล้วนก่อให้เกิดปัญหาในทางดำราที่คล้ายคลึงกันว่าในกระบวนการที่มากมายซับซ้อนนั้น จุดแห่งการ “ลงมือ” กระทำความคิดคือจุดใด หรือเริ่มกระทบกระเทือนต่อสิ่งที่กฎหมายประสงค์คุ้มครอง ณ ที่จุดใดแห่งการกระทำนั้นๆ ซึ่งในปัจจุบันเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติการจับกุมยังคงหลีกเลี่ยงการคำนึงถึงจุดดังกล่าวอยู่ ด้วยเกรงต่อผลของความไม่ชัดเจนทางทฤษฎีที่จะมีต่อผลคดีและต่อตนเอง จึงสมควรแก่การศึกษาเพื่อความชัดเจนเช่นเดียวกับเมทแอมเฟตามีนที่ได้ศึกษาในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ต่อไป

ปัญหาดังกล่าวอาจไม่เกิดหรือเกิดน้อยมากสำหรับยาเสพติดให้โทษประเภทหรือชนิดอื่นที่ไม่จำเป็นต้องอาศัยกระบวนการสังเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์มาเกี่ยวข้อง เช่น การปลูกกัญชา การเพาะเห็ดขี้ควาย ,การปลูกพืชกระท่อม ฯลฯ ซึ่งจุดแห่งการผลิตอาจสังเกตเห็นได้ชัดเจนสามารถพบเห็นในทางรูปธรรมได้ง่ายกว่าเช่น การหว่านเมล็ด, การรดน้ำพรวนดิน หรือการเก็บเกี่ยว,แบ่งบรรจุ,รวมบรรจุ ฯลฯ

²⁶ สมชัย สงวนนภาพร , “ความผิดฐานซื้อขายยาเสพติดให้โทษ” ,วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2539.

3.5 ความผิดข้างเคียงอื่นๆ ในกระบวนการผลิตยาเสพติดให้โทษประเภท 1 (เมทแอมเฟตามีน)

เนื่องจากกระบวนการผลิตยาเสพติดให้โทษประเภท 1 (เมทแอมเฟตามีน) เป็นกระบวนการสังเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์ที่ซับซ้อนหลาย มีขั้นตอนมากมาย ตลอดจนมีบุคคลหลายฝ่ายและวัสดุอุปกรณ์รวมทั้งสารเคมีจำนวนมากเข้ามาเกี่ยวข้อง ซึ่งในบรรดาสารเคมีเหล่านี้หลายอย่างที่เป็นสิ่งที่กฎหมายกำหนดเป็นความผิดหรือถูกควบคุม ในกระบวนการผลิตเมทแอมเฟตามีน จึงอาจมีความผิดฐานอื่นๆ ข้างเคียงที่เกี่ยวกับยาเสพติดแทรกอยู่ในกระบวนการได้ เช่น

1. ความผิดฐานเกี่ยวกับสารตั้งต้น และสารผลิตภัณฑ์ที่ได้จากกระบวนการผลิต

ในกระบวนการผลิตเมทแอมเฟตามีน ต้องมีสารตั้งต้นหลายประเภทที่กฎหมายกำหนดเป็นยาเสพติดให้โทษ หรือเป็นวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทเช่นกัน ยกตัวอย่างสารตั้งต้นที่สำคัญ เช่น อีเฟดรีน ฯลฯ (เนื่องจากรายละเอียดของกระบวนการผลิตยาเสพติด ตลอดจนรายชื่อสารต่างๆ ที่จำเป็นในกระบวนการผลิตเป็นสิ่งที่ไม่สมควรเปิดเผย จึงขอยกตัวอย่างเพียงอีเฟดรีนอย่างเดียว ซึ่งได้กล่าวมาแล้วในบทที่ 2 ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้) ดังนั้นการเข้าไปเกี่ยวข้องกับสารตั้งต้นดังกล่าว อาจเกิดเป็นความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดได้ เช่น

- ความผิดฐานครอบครองยาเสพติดให้โทษ หรือครอบครองวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ในกรณีที่บุคคลใดมีสารดังกล่าวอยู่ในครอบครองโดยเจตนาเพื่อจะใช้ในกระบวนการผลิตเมทแอมเฟตามีน (ส่วนจะเป็นกรรมเดียวหรือคนละกรรมกับการผลิตยาเสพติด และต้องรับโทษอย่างไรเป็นอีกกรณีที่ต้องวินิจฉัยตามกระบวนการพิจารณาโครงสร้างความรับผิดชอบอาญาต่อไป) หากมีในปริมาณที่กฎหมายกำหนดเป็นบทสันนิษฐานเด็ดขาด ก็ถือเป็นความผิดฐานครอบครองเพื่อจำหน่ายด้วย

- ความผิดฐานจำหน่ายยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ตามที่ได้กล่าวมาแล้วว่า ในกฎหมายยาเสพติด การจำหน่ายหมายความรวมถึง “การซื้อ ขาย จำหน่าย แลกเปลี่ยน ให้” ดังนั้นการส่งผ่านสารตั้งต้น หรือยาเสพติดที่ใช้ในกระบวนการผลิตยาเสพติดที่ได้จากการสังเคราะห์ให้แก่บุคคลอื่น จึงมีความผิดฐาน “จำหน่าย” แฝงหรือเกี่ยวเนื่องอยู่ในกระบวนการนั้นด้วยเช่นกัน

สำหรับความผิดฐาน “ซื้อ” ยาเสพติด เนื่องจากกฎหมายยังไม่มีบทบัญญัติเป็นความผิดในส่วนนี้ แต่ก็ได้มีผู้วิจัยและเสนอแนะถึงความจำเป็นที่ควรจะต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับ

การ “ซื้อ” ยาเสพติดให้เป็นความผิด เพื่อประโยชน์ในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นเช่นกัน²⁷

- ความผิดเกี่ยวกับการควบคุมโคคาอีน ตามพระราชบัญญัติควบคุมโคคาอีน พ.ศ.2495 เช่น กรณีมีการนำ ขนย้าย จำหน่าย มีไว้ในครอบครอง หรือเปลี่ยนแปลงสภาพซึ่งโคคาอีน ควบคุมตามพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งได้แก่ สารเคมีสำคัญบางชนิดที่ใช้ในกระบวนการผลิตเมทแอมเฟตามีน เช่น อีเทอร์ คลอโรฟอร์ม ฯลฯ หากการกระทำดังกล่าวได้เกิดขึ้นในพื้นที่ควบคุมคือ จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย น่าน พะเยา แพร่ แม่ฮ่องสอน ลำปาง ลำพูน นราธิวาส ปัตตานี สงขลา สตูล ผู้กระทำหรือเกี่ยวข้องก็ต้องรับผิดตามกฎหมายฉบับนี้ด้วย

สำหรับสารผลิตภัณฑ์ ที่เป็นผลผลิตจากกระบวนการผลิตแต่ละขั้นตอน หากกฎหมายได้กำหนดควบคุมเป็นความผิดไว้ ผู้ร่วมกระทำในกระบวนการผลิตก็อาจต้องรับผิดในฐานความผิดต่อไปนี้อีกด้วยเช่นกัน

หากบุคคลที่อยู่ในกระบวนการผลิตเมทแอมเฟตามีน มีการเสพยาเสพติดดังกล่าวที่เกี่ยวข้อง ก็ต้องรับผิดในความผิดฐานเสพยาเสพติดให้โทษเป็นการเฉพาะตัวอีกข้อหาหนึ่งด้วย

2.ความผิดตามมาตราอื่นๆที่เกี่ยวข้อง

นอกจากกฎหมายจะบัญญัติเป็นความผิดโดยพิจารณาจากตัวสารเคมีที่เกี่ยวข้องดังกล่าวข้างต้นแล้วผู้ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการผลิตเมทแอมเฟตามีนยังอาจต้องรับผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดอื่นที่มุ่งเน้นการเอาผิดแก่บุคคลและทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องในการกระทำผิด เพื่อประโยชน์ในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดอีกด้วย เช่น ต้องรับผิด-

²⁷สมชัย สงวนนภาพร , “ความผิดฐานซื้อยาเสพติดให้โทษ” ,วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต ภาควิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2539.

ตามมาตรการสมคบตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.2534 ซึ่งบัญญัติเพื่อเอาผิดแก่ :²⁸

ก. ผู้สนับสนุนหรือช่วยเหลือการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ซึ่งบัญญัติไว้ใน มาตรา 6 แห่งกฎหมายฉบับนี้ โดยกำหนดความผิดไว้สำหรับบุคคลที่กระทำความผิดต่อไปนี้จะต้องรับ ผิดเช่นเดียวกับตัวการ กล่าวคือ

-สนับสนุน หรือช่วยเหลือผู้กระทำความผิดก่อนหรือขณะกระทำความผิด

-จัดหาหรือให้เงิน หรือทรัพย์สิน ยานพาหนะ สถานที่ หรือวัตถุใดๆ เพื่อ ประโยชน์ หรือให้ความสะดวกแก่การกระทำความผิดหรือมิให้ผู้กระทำความผิดถูกลงโทษ

-จัดหา หรือ ให้เงิน หรือทรัพย์สิน ที่ประชุม ที่พำนัก ซ่อนเร้น เพื่อช่วยเหลือหรือ ให้ความสะดวกแก่การกระทำความผิด หรือเพื่อมิให้ผู้กระทำความผิดถูกลงโทษ

-รับเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดจากผู้กระทำความผิดเพื่อประโยชน์ หรือ ให้ความสะดวกแก่การกระทำความผิด หรือเพื่อมิให้ผู้กระทำความผิดถูกลงโทษ

-ปกปิด ซ่อนเร้น หรือเอาไปเสียซึ่งยาเสพติดหรือวัตถุใดๆ ที่ใช้ในการกระทำ ความผิด เพื่อช่วยเหลือผู้กระทำความผิด

-ชี้แนะ หรือติดต่อบุคคลอื่นเพื่อประโยชน์ในการกระทำความผิด

ข. ผู้พยายามกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ให้รับโทษเช่นตัวการเช่นกัน

ค. ผู้สมคบกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หมายถึงกรณีบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ทำการตกลงกันเพื่อกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด จะต้องรับผิดฐานสมคบ มีระวางโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี และปรับไม่เกิน 50,000 บาทหรือทั้งจำทั้งปรับ แต่หากได้กระทำการตามที่ได้ตกลง กันไว้ ก็ต้องระวางโทษเท่ากับผู้กระทำความผิดฐานนั้นโดยตรง (มาตรา 8 วรรค 1 และ 2)

²⁸ กองนิติการและพิชุน์หลักฐาน สำนักงาน ป.ป.ส. , “กฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด” ,เอกสารโรเนียวเย็บเล่ม ไม่ปรากฏปีที่ผลิต.